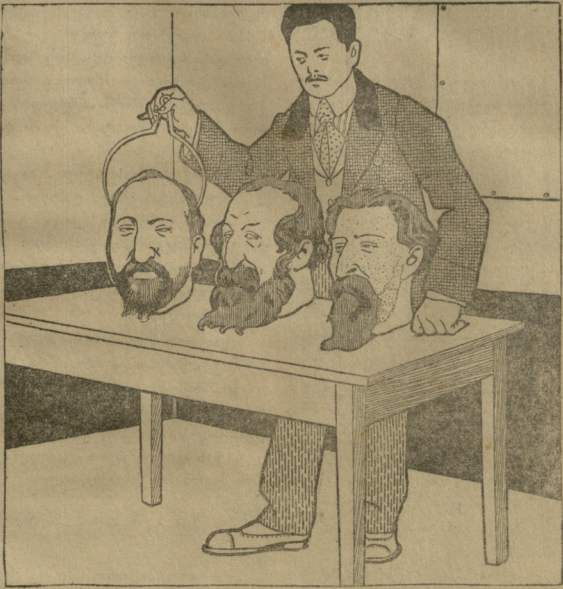

ქუჩა-ბაზარი პატრონები № 41

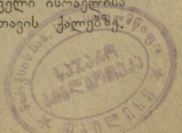
იუმიწროსგ.
ქურნალი

ქართული ისრაელები

F644

ივანე გომართელი. რამდენჯერმე არ გავზომე თავის ქალა ქართველი ისრაელისა და იგი უფრო მოკლე გამოდგა ამ წარჩინებულ ქართველთა თავის ქალებზე. მაშ რაღა არის აქ სადაო?

ვარის, მგოსან სოლომონ ზურგიელის ლექსით ვინუგეშებდი:

„კაცა ქება რას შევტყუებ,
ნიჰსა ღმერთი მიამაღლებს,
ვით ფოთოლი თუთის ქორფა
აბრეშუმის ქიის მატლებს.
ჩვენც ამ აზრსა ვეკერძებით
და არა გვსურს სხვა განმარტვა,
გაუმარჯოს მისდაკვალად
ვინც განგებას ემსახუროს.“

მართლაც, რა მოხელეა ქება? ქება ბავშვებს შეჭფერის და არა სამოცი წლის მოღვაწეს. მაგრამ როცა გიცნობენ და პატივს გცემენ, მაიც კარგია. სწორეთ საჭირო ღუქანს მივადექი ამ ფიქრებსა და ოცნებაში.

— მეგობარო ხორცი გაქვს? — შევეკითხე წითურ ყსაბს, რომელიც, თუ სადმე ქვეყნად სამართალია მარტოდ და მხოლოდ უნდა იყოს მეუღლე ქან ჯგაღუსი. ვაჭარმა ამხედ-ღამხედა, თითქო გასაყიდი მე ვიყო, მუშტარი კი ის და თავაზიანთ მიპასუხა.

— თქვენთვის გახლავთ. აი აქეთ მომბრძანდით. გულმა ფანქალი დამიწყო.

— რა უმადური კაცი ვარ, — დავიწყე ისევ უსიტყვო მსჯელობა, ვამბობდი: არავინ მიცნობს, არავინ პატივს არა მცემს-მეთუ და აი დახედე. ვილაც ვაქარს ჩემთვის ცალკე შეუნახავს მშვენიერი ნაჭერი ხორცისა...

გავედით მეორე ოთახში და ჩემმა თაყვანისმცემელმა მართლაც ამოათრია საუცხოვო ჩალაღაჯი და ამიწონა გირვანქა ოთხ-აბაზ-ნახევრის კვალაბაზე. გამახსენდა, ტაქსა ექვსი შაურაოა, სწერდენ, მაგრამ აქ შეიძლება და ვანა ამაზე ლაპარაკი?

ტკბილი ღიმილით გამოვეშვიდობე ჩემს უცნობ მეგობარს და იქვე ახლოს მეორე სავაჭროში შევეელ.

— პატარა ბიჭო, კვერციხი არა გაქვთ გასაყიდი?

— არა, ბატონო...

— რას მიჭარამ, კაცს ვერა სცნობ, ლაწირაკო? — შეუტია აიღამ და თავისკენ მიმიწვია.

— კვერციხი ამ დროში უცხო ხილი შეიქნა, ბატონო, ყველას ვერ ვაძლევთ. რამდენი გნებავთ?

— თუ შეიძლება მიბოძეთ ათი ცალი.

თაყვანისმცემელი

როდესაც ქან ჯგაღუსს მსუქანსა და ბადრ მთო-ვარესავით მოელვარე სახეზე მომჯგაღდეუბელი ღიმილი გაიშალა, როდესაც იგი მთელი ტანით მობრუნდა ჩემსკენ და ალერსით მითხრა:

— ჰეალსტა, წაილე ეს კარჩინკა და მიყიდე, რაც ამ სისოსკის სიაშია ჩამოთვლილიო.

უმიჯვარი შეურაცხყოფის გრძობა ვანვიცადე. ვითომ რაა, წავიდე, ვიყიდო და მოვიტანო, მეგობრისათვის ცეცხლში ჩავეარდები, მაგრამ იქ გულის სიღრმეში მაინც...

— კაცო, აგერ არმოცი წელიწადია საზოგადო ასპარეზზე ვიღწვი: საკუთარსა ვწერ, სხვის დაწერილსა ვკითხულობ, კრებებს ვესწრობი, ქეიფს (თუ უფასოა) არასოდეს არ ვაკლდები, ყველა საზოგადო მოღვაწის პანაშვიდებსა და დაქობილას ვესწრები, თეატრში დავდივარ, კლუბები თითქმის სამუდამო ბინათ ვაგეხალა, რამოდენიმეჯერ „მშურ ნუგეშობაც“ დამიღვეია ლალიძის თფილი წყალი; საქველმოქმედო საზოგადოების სასარგებლოთ არა ერთ-ორი უზალთუნი მიმიცია აბეჯარ თუნუქოს-ნებისთვის; ერთი სიტყვით არა ვიცი რომელი ერთი ჩამოვთვალა და მიუხედავად ამისა მაინც არავინ მიცნობს, არავინ უურადღებს არ მაქცევს.

როცა ამ წინაზე „ახალ კლუბში“ დამშალი თეფზი მაქამეს და ერთი თვე ლოგინში ვიწყე, არავის არ უთქვამს: „უშმაკი ლოგინშიაო“. როცა საუბედლოთ მოგზარნი და ქალაქში სისხით ვიხვრჩეობდი, არც ერთ რედაქტორს არ მოსვლია არაბთ გამოცეხადება: „უშმაკს მიხედვა სჭირიაო“. როცა მათ დაუხარებლობა მაინც წავედ კახეთისკენ სანადიროთ, არ გამოჩენილა არც ერთი კოჭლი რეპორტიორი რომ დავწერა: „ჩვენი დიდებული მწერალი კახეთისკენ სანადიროთ გაემგზავრაო... არა და არა.“

ასეთი მწარე ფიქრები ირეოდა ჩემს თავში, როცა კალათით მელავზე ბაზარს ვუახლოვდებოდი. გულის მხოლოდ ჩვენი ნეტარ ხსენებული მამათ-მთა-

— თქვენთვის თუნდა ოციც იყოს. ჩვენ მუშტარს ვცნობთ.

სირცხელით ავენთე. განა შეიძლება ასე პირში ქება?—ფეიქრობდი გუნებაში და თანაც გულში რაღაც სასიამოვნო გრძნობა მიხიენებდა.

— თუ კი შეიძლება ოცი კობი იყოს.

— სხვა რა შეგვიძლია, რომ ამითაც არა გცეთ პატივი,—მოკრძალებით მიპასუხა ვაჭარმა და სამუდამო სიყვარული დაიწყა ხურა ჩემი. სამი მანეთიდან სამი აბაზი ხურდა დამიბრუნა და მოსიყვარულე თვალებით კარებამდე მომაცილა.

— აი თურმე სადა მყოლია თავყენისმცემელთა ლეგიონი,—ფეიქრობდი მე და სიხარულით გადავდილიდი ერთი საფაქროდან მეორეში. მართლაც, საკვირველი კია, მეტი რომ არა ვთქვით. ჩემს დღეში რომ არსად გადავყრივარ, ერთხელაც თვალი რო არ მომიკრავს, გვარი და სახელიც რომ არ ვიცი, თურმე ასეთი ხალხი ჩემი ფარული მეგობარი ყოფილა, ჩემთვის საუკეთესო სანოვავს ინახავს, ჩემს კეთილდღეობაზე ზრუნავს. და განა ერთი ან ორი? ყველა, სადაც კი ფეხი შევადგი, ყველგან ერთი და იგივე აღერსი და მზრუნველობა.

ააშენა ღმერთმა, ცოტა გული მომიბრუნეს ჩვენს ხალხზე, თუმცა ქნი ჯვადუ, როდესაც მე მისი „სისოკი სია“ წარავუდგინე ზედ მოწერილი ფასებით, ნახევარ საათს გულმეწუხებელი ესვენა ლოგინზე და კატეცი სიხეს ულოკავდენ.

ეშმაკი.

გუქის ციხის კომაკერატიანი*

(გურული სენა)

ჯიმშეთა. (შემოდის ბუქისციხის „კომაკერატიანი“ და კვირა დღეს შეკრებილ ხალხს საღამო აძლევს). გამარჯობა თქვენი, კი ციხელებო.

(ერთხმათ). ღმერთმა გავიმარჯოთ, ჩემო ჯიმ-

* „გუქის მათრახის“ რედაქცია ბეჭდავს ამ სენას კომაკერატიან იდეის პატივსაცემად. სენას ერთობ გრძელა, მაგრამ მკითხველი დარწმუნდება, რომ ამაში არაფერ არც პატივსაცემად აუტარს უქვეს, მით უმეტეს არც რედაქციას.

შეთ! მობრძანდი, ერთი სურების ამავი გვითხარი, რა ამბავია თქვენში? აი, აგეუ ჩემთვის ღვიშებულე პაწი.

გაგვიჩვენე

ჯიმშეთა. რა გიკირს, ძამია, ციხელებს, თქვენი-სანე კომაკერატი ახლა თელ გურიაში არ არის, რა-ღაიზა ემდურთ იმ ისონე გაბილიაა თუ ვინცა, ფული შეგვირმასქნა, დღესაც ვერ ვეფეთ მისგან ვფუერიო; კი ხელის კი ყოფილა და სხვაი შენ იცი. იმან რო ვიფურბა ციხელებს კომაკერატიანი, მერე ვამოკეთდა თქვენი საქმე. (კომაკერატიის წევრებს სიცილი აუტყდებათ)

ერთი წევრთაგანი. (გულმოსულათ) ვაი, იმას კი ვაბერავს მამა ზეციერი გაბილიაა თუ რაცხა, იმან ჩვენ საქმე გვიქნა! რას გვიტყევ, ჩემი ძამიე ჯიმშეთა, ყბას; რავე, თუ კი ხელის არის, თქვენ კომაკერატიასაც კი ასწავნა ერთი თერთმეტი თუმანი, ხომ მოგინბა? ა? ჩვენ რაღას გვიქნა?

ფურცმა. (უცხო მგზავრია, კომაკერატიეში და-სასვენებლათ შეჩერდა და ამბავს ყურს უგდებს) მართლა, ერთი, თუ ძიობა გვამდეთ, ვინც იცით მაი ამბავი, მომიყვიეთ. რაცხა კი ხანია მესმის მავ ისონა გაბილიაზე და თქვენ კომაკერატიანზე, რაშია საქმე ერთი მიწლოდა გემეგო და აქამდე ვერ მოვახერხებ.

ნოქარი. თუ დარჩები ერთ ორ დღეს, ეგება დავისურათოთ მაგი ამბავი, შენ ახლა ვინდა ამ საათში ჩავირაკრაკო, მარა, ააა შენც არ მომიტე, ასე მალე მი ამბავი არ ითქმება, იმის სიგრძეა.

ფურცმა. კაცო, მოკლეთ მითხარით, რა იქნება იმ სიგრძე, რომ ერთ საათში არ ვათავდეს.

იაკიმე. იმას კი გუთუსავდა სიცოცხლე, იმან ჩვენ გაგვილაფურთა საქმე, იგი არ დინანბა კაცმა, იგი გავლმობი და გაფუქვნილი.

კოწიბე. არიქა, იაკიმე, დღეწყე წყველა ცენტრ-რადის მალაზონსავით, რას ერჩი იმ კაცს, არ ექნება ფული, თეირა ქე მოგვეცემა.

იაკიმე. დილოცა შენი მჯელობა! შენ ვინც ხამ სუღათი არ ავირჩია კანკალარიეს სულში, იმას რა ეუთხრა, ძან კი გეკოდინებოდა საქმის გარჩევა,—რავე, მე ვისი ბურჯუა ვარ, რომ სულს მხდით კისერში, ვისიღ რამე მემართა, სული არ მომათქმით, ისე ვაღამაბითგი; იგი რა კაცია იმისანე, რომ არ აქ ფული და ქე ვაჩერეთ.

იფანიკა. ნუ გაჩერდები, თუგინდა, რას გამოკ-

ჩემი? ძაან ბევრი ვსდრით, მარა, ვფეფრი გამოვჩრით, კილა ერთი იმდონი დავადევით ზეთ.

ღერგმა. თქვენ დალოცვილემო, ამდონ ხანს იმ ამბავსაც ქე იტყოდით...

ივანიკა. (ბეგლარს) ბეგლარ, უთხარი კაცო ამ კაცს იგი ამბავი, შენ ქე იცი დაწერილებით.

ბეგლარა. კარგი ვფერემ, მიყურე, თუ არ დეილალო, პაწა გძელი კი არის, მარა რადგან დღეს ვკირეა, ვილაპარაკოთ ავერ, გვეიხსენოთ ძველი ამბავი, ეგება თქვენ სოფელშიც გახსნათ კომპერატივი და დაკვირდებიან იგი კაცი, და უნდა იცოდეთ მისი ამბავი ხო, მიყურე აბა: „ჩვენ რომ კომპერატივი გავხსენით ავი ათას ცხრას ცამეტში არ იყო ექვთიმო?“

ექვთიმო. ხო, მაშინ იყო.

ბეგლარა. აბა, მე ვავაგრძელებ ამბავს და თუ რამე გამოჩნეს, ვამახსენეთ.

წივრები. კარქი, კარქი. მსე იყოს.

ბეგლარა. პირველათ, რავარც ჩვენში ვიცით, გავითეში აბელანებში გუუშვით: კომპერატივის ეხსნით ციხელები თქვა... მაშინ კომპერატივები ისე სოკოსავით კი არ იყო, ახლა რომაა, გოუგია ავიასონს და მაშინათვე გვეწვია; იმ დღეს კრება გვეკრდა კომპერატივის შესახებ, იგი რომ ვევიდა, (კრეიზა არ დეიქა იგი დღეი), გეგვეცნო; მეო, კომპერატივის საქმეების მსოდნე ვარ, მივისანე საქმე უჩემოთ ძვირათ მოწყობაო, მე კილამ კომპერატიული ჟურნალის ლედახტორი ვარო... ვავეხბარდა საშინლაო, რომ იტყვიან: „ძალირ ასხენე და ჯოხი ხელში დეიკავოა“, ჩვენც ვნატარულაობდით: ნეტა, ერთი იმისანე კაცი მოგვეცა, რომ ამ საქმის მოწყობა შეეძლოს კარგათ თქვა, და ამ დროს ბატონო შენ ქე მობრძანდი, არიქა გვიშიელე რამე, მოგვეხბარე თქვა, ვუთხარით ყველამ. გავაცნო კომპერატივი ამფერია, ასე კარგია, ასე დიხმარება ხალხსო და ბევრი ამფერი ილაპარაკა; მერე ამეილო რაცა „დოკუმენტებიაო“ ვეითხრა, ავი იმის არის, რომ ქუთისში საგუბერნიო ბიურო გეიხსნა, მობმარტებელ საზოგადოებისო და იქინე წევრათ უნდა ჩეიწეროთ და საპაიო ას ათი მანეთი უნდა შეიტანოთო. სამოცი მანეთი კი მოსკოვის კავშირში უნდა წარადგინოთო... ხალხს გავეხბარდა და უთხარით: ფულს ამ საათში ჩავაბარებთ, ოღონდ საქმე გავვიჩალებთ თქვა. მუუყარეთ თავი 17 თუმანს (11 თუ-

მანი ქუთაისის ბიუროის არისკოვსკის კიევის და მივეცით. რავარც მივეცით, მარა და ერთი წუთი არ მუუტეთია, ფიტიონზე მიჭქარება, უნდა ჩუუსწროვო. ასე ქნა სურების, ვანის კომპერატივში, ახლა რომ ვამბობდით... ექვსი თუმანი ჩენი ფულიდანაც და სურების კომპერატივიდანაც წარადგინა მართლა მოსკოვის კავშირში, თერთმეტი თუმანი საით გაქრა, კაცმა ვერ გეიგო. იმ ცოტა ხანში კიევი სიეზდი ხდებოდა და იქინა წევიდა თითონ. ჩვენ პლ. ლეევა გამოვიგვხანეა, კომპერატივის დავებებით, წიგნებით, და წერილიც ვამეიტანებია, სიტყვიათაც დიხმარებია, რომ რამენართ საშისი მანათი უნდა შეეიტანოთ მოსკოვის კომპერატივის კავშირში და იქინდ ჩენი ხალხის შესავტერი მალიფაქტურეს საქონელს გამოვიწერთო, ამ სამას მანათს რომ შეიტანთ, სამი ათასი მანათის საქონელს მოგვეცემენ ნისიათო; ადრესი მოგეწერა: Городъ Кіевъ, почтамтъ, Ясону Габилая; ფული ტელეგრაფით მომაშველეთო. მაშინათვე გუუგვხანეთ ტელეგრაფით: Кіевъ, ტრისტა რუბლეი, ისონუე გაბილია, სკარგი პალუჩიტ, ეუუ დენგი ოჩენ ნუენა თქვა, მივაწერეთ. ვეგონა ახალდა საქმე, ჩეგვეწერეთ ყველამ წევრებათ, ენკენისთვეში უნდა გეგვეხსნა დუქანი, საქონელი მარაიმობისთვეში უნდა მოგვსლოდა. ვუყურეთ, ვუყურეთ, ვუცადეთ, გადადრისლით გულზე, მარა, არსად არ ჩანა საქონელი. დელია ეკენისთვეც; აფერი არ მოგვესლია. ამ დროს ჩოხატაურში კომპერატივი იხსნებოდა, გეგვო ისარსო და ჩამომძვარდილიც; დავხდით იქინე და ვუთხარით,—რას ვეიშობით ისონ, რავერ არის ჩენი საქმეთქვა... ვეითხრა:—ამოლით ქუთაისში და იქინე მოსკოვის ფირმის განყოფილება არის კირაკოზოვიო და საქონელი რამდენიც გინდა იმდენი წამეილეთო.

გიგოლა. მაშინ იყო რო წახრიგინდით ურმებით საჯოვახოში, ტანციაზე, არა?

ბეგლარე. მაკალე კაცო, თუ შენ ეუბნები, ქე მუუყევი, თვარა მე მაკალე, ამ კაცს ამდონი კი არ ცალია, მავს რომ გონებოდა ამდენ ხანს გავძელებოდა, სათოფეზე არ წეგვეკარებოდა, ახლა თავსურებს იქნებოდა ასული, ხო... წეევეით მაშინათე საქონლიზა, დევიბარეთ საჯოვახო: ტანციაზე ურმები ოხრათ, ეველით ქუთუისში, მიეკვლიეთ, რავარც ქნა გაბილიას კვალს, მოვანებეთ,

წავგიძღვა, ჩამევიარეთ მაღაზიები, მარა არა კაცმა არ ენდა, საქონელი არ გვანისიეს; გვაცთია სამი დღეი ქუთაისში, ვიხეჯილეთ, ვტკეპნეთ ქუჩაში სიხეში, ვსეთი „კაბულეს“ წყალი, მანათის წყალი არ გვეყენდა დღეში თითო კაცს. მერე, რომ აღარაფერი გამოდნა, კვიტანციე მოვთხუეთ: აქ, მოსკოვის კავშირში ფული შეტანილი, თუ არა თქვა, გაგება გვინდოდა ეპიე დგვებოდა... ამეილო და გვიჩვენა რაცხა ქალაღი; მოვთხუეთ, კვიტანციე ჩენი ჩავგებარქეთქა, მარა არ იქნა, მერე დღეს გვიჩვენა რაცხა ფოშტის კვიტანციე, ვითამ კვიტანციე უქან გვებრუნებოის მოსკოვის კავშირში და ფული უქან მიეთხუოს... რას ვიხამდით... დაებრუნდით გულ შეწუხებულა, ჩამოვედით საჯავახოში, დაგებდა ურმები, დაჯაყდით ცარიელ ურმებზე და ჩამოხრბინდით ჩოხატურში. აი, გვიგო ხალხმა და კინღამ ჯვარზე გვაცვეს, გამგებომა და კოპპერატეს დამაარბეგელი პირეი ვემაღებოდათ ხალხს—თქვენი ბრაღია, თვარა აგი ჩენი რას გვიხამდაო... მეგერი გამევიდა წვერობიდან, ვისაც ჩაწერა უნდოდა აღარ ჩიეწერა, ვირია მონასტერი, შეიქნა ასვირიე, დასვირიე... ვუცადეთ—გვეგონა, მართლა გამოგზანდენ მოსკოვიდან ფულს, მარა, არ შეგვპოის ქირმა. გვიარა კიდევ ხანი და ტულეგრამა მოგვცა გაბიღაიამ.

—საქმე მოგაკვარახქინე, არ შეშინდეთ, მოსკოვის კავშირმა მოსწერა ქუთაისის განყოფილებას, კირაკოხოვს და თქვენ რამდენიცინდა იმდენი საქონელი წამეიღეთ ქუთაისიდანო. გამოგზანეთ საქონლის მცნობი კაცები, ფართალი რომ აარჩიოს და წეიდეთო.

ვედით კიღამ ქუთაისს, ვეძებეთ იასონე, მარა ვერ ვნახეთ, აღარ დაგებდა, არ ვიცი, ქე იყო იქნება, მარა მიიანო. მის მაგიერ პ. ლევიამ მოგვცა პასუხი:—საქონლის კრედიტი არ არის მოსკოვიდან, თუ გინდათ იმ თქვენი სამასი მანათის საქონელი გადააწვეეთ, მოვა იასონი, დეისნის და წეიდეთო, გადავარჩიეთ სამასი მანათის საქონელი, სხვი ჩენი დღუმატეთ და ვუცადეთ გაბიღაიას, ვურტყეთ ტულეგრამა აბაშაში, რავარც იქნა გვიპასუხა:

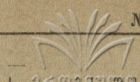
თქვენ წადით, საქონელი საჯავახოში მოგეათო.

გვატრიღა ასე წადიმა-უკულმა, ჩამოვედით ტანციაზე, დაჯაყდით კიღამ ცარიელ ურემს და ჩამო-

ხრბინდით ჩოხატურში. არა უნდათ იყოლოთ წვედით, მგზავრომა არ გვიგდებოდ მერი, იქითობას უბოით და აქითობასაც უნდა უბოით ვმგზავრობდით, თვარა საჯავახოს საქონელი სიარულში დაგვებარჯებოდა სამასი მანათი, ვუცადეთ, ვუყურუტეთ საქონელს, მარა, შენც არ მომიტეტ, არ გამოჩნდა. წვედით კიდევ ქუთაისში, მარა, რავარც გვიგო იასონმა მევიდენო, გაძვრა საცხა. რას ვიხამდით, წამევიღეთ ისეველ ჩენი ფულით ნაყიდი ფართალი და წამევიღეთ, იგი, სამასი მანათის ფართალი ქე დავტყეთ იქინე, აბა ვინ გამოგვტანდა. დავკარგეთ იმედი მერე ვიმაცადინეთ. იქნება ფული გადავხათითო, ვწერეთ და ვწერეთ წერილი: რას გვიშობი, ხალხის პირში რეზა ჩავგაგდეთ აგი გამგებომა თქვა. გვეწერა და გვეწერა, გვატყუა და გვატყუა; ამა და ამ დღეს დაგვხვედრეთ კრება, შეკრიბეთ ხალხი, მოვალ, თქვენ ვალსაც გადავიხდი და ხალხთანაც გავამართლებთო. შევკრიბეთ რამოდენჯემე ხალხი, მევიწვიეთ კრება სად არის იასონი. გავსკით გულზე, ხალხმა კიღამ დაგვბოცა: რავა გვიგდეთ თლათო, რავა გვატყუებთ, ჩენი საწვერო ფული მოგვეცით, არ გვინდა კომპერანტიე, თქვენი ეშმაკობა გვიგვეთ ამისანას კიდევ აგვეწანით და იასონა გაბიღაიას გულწაწილებთო. რაღაფერ გვიცართლებდით გამგებომა თავს, ხალხს ჩენი არ ჯეროდა, და იგი კაცი არ წვეგვკარა... აფერ მას მერე სამი წელოწადი გვიარა, რა არ ვიხლაფორთეთ, კიდევ ვუწივლეთ, მძასაც კი გადაგვპირა, მარა თურმე მისი ძმაიც მასეით პოლეტრი ყოფილა ვირბინეთ აბაშაში, მარა არ იქნა, არაფერი გამოდნა, დეიკარქა აგი სამასი მანეთი, თორთმეტი თუმანი წინანდელი წადებული, თლათოთხას-ათი მანეთი... არ იქნა ამ ფულის აღება... ახლა ეს ფული კიღამ ვინცხა გადაუპირებია, მარა არც იგი ვიცი იხლის, მკონი იგიც მისი სორტის კაცია... დევიღალეთ ჩემო ეფერემ. გავათათო ახლა; ასეა საქმე; კი მოკთი, მარა აგი თქვენც გამოგადგება, თქვენ სოფელში რო გახსნათ კომპერატე, ექი მიეწვიეთ მაშინ იგი კაცი და საქმეს გაგკეთებეს, ერთი ოთხასი მანათი ქე დაემაზებო... თვარა ისეთი არ იხამს...

ეფერემა. (გაკვირვებით) რას მუღაპარაკებით ეცოქა?! რა ყოფილა აგი კაცი, რა უქნია აგი საშინელი; აგი პირდაპირ საგზეთო საქმეა...

მათიე. გაზეთში ქე გავგზანეთ, მარა არ და-

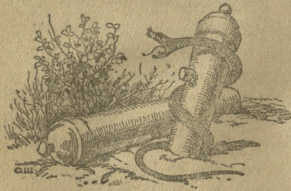

გვიბეჭდეს, იასონი ჩვენი კაცია, მაგას რაღა იზამ-
დაო...

ეფრემა. არა ძმაო, მაგისანე „ჩვენი კაცი“
იგენს ქონდეს, ვისაც უნდა, ძაან ჩვენი კაცი ყო-
ფილა სწორეთ. არა, მაგი ნებრემენათ უნდა გავწე-
როთ გავეთში. კაცო, რას ამბობ, აი კომპერატი-
ვები სოკოსავით მრავლდება, კიდომ გახსნის ვინცხა,
მივა და ქე დაფსებს ამ ხალ დაწყებულ საქმეს...
არა ძმაო, მაგიზა ნურა კაცი ერიდებით, მაგას მე
დავწერ „ეშმაკის მათრახში“, მე არ ვიცი წერა მა-
რა, აგრე დაეწერიებ ლუკაიეს ბიქს, ავაშენა ღმერ-
თმა, ავი კი ამბავი მიმაქ სახლში... მშვიდობით
ყველაყა, მგონი კი ავალ დაღამებამდი თავსურებს

ეფრემა ტყისპირელი.

რადგანაც მან წერა არ იცის, ხელს აწერს ლუკაიეს ობოლი.

დ ე ბ ე შ ე ბ ი

ხ ო ნ ი

ეკატერინებმა გახსნეს ქალთა კრა-კერვის სკო-
ლა. რადგან არც მოხელე ჰყავთ და არც მოწაფე-
ები დამაარსებლები თვითონ „სქტრიან და ჰკერავენ“.

რადგან კომისიის წევრები ვერ შეთანხმდენ
გემწახიისათვის ერთი ადგილი მიეჩინათ, დაადგინეს:
მოსამზადებელ კლასებისათვის აშენდეს შენობა სოფ.
კუხს I და II კლასებისათვის — ნაოლაღვეს III და IV
კლასებისათვის — მათხოჯს, V და VI სამტრედიის
ქუჩაზე. ხოლო VII და VIII კლასებისათვის კი აუ-
ცილებლათ ქუაისის ქუჩაზე.

სახაფხულო სეზონის გათავების შემდეგ, ღრა-
მატიული საზოგადოების წევრები ერთი წლით ის-
ვენებენ.

მარიამის ქალთა სასწავლებელში ეგზამენებ
დამთავრდა, იმათ საბედნიეროთ დაბოლოვდა ვინც
იმავე სასწავლებლის მასწავლებლებთან ემზადებო-
დენ ან ბინადრობდენ.

რადგანაც მეფარენს „სალდათობა“ მოუწია
ომის გათავებამდე განათება შეჩერდა.

კვირას 18 ამ თვეს დიდი ბედნიერებისა გამო
სალამოს 7 საათზე იქნა გასროლილი 21 ვინტოვ-
კის ტყვია, 2 ბრაუნდის, 7 დამბახის 3 ფილითის და
1 „ხლოფუშკიდან“.

კრიპუტი.

რკინის გზის გუშათა ცხოვრებიდან, ანუ ნაჩილი ჯოჯოხეთიდან.

(დასასრულა *)

რადგანაც ლექსი, ეშმაკო,
შემექნა ასე გძელია,
ბარემ რაც ვიცი, სულ გეტყვი
თუ კი რომ შევიძელია.

ამ საქმის მწარმოებელსა
უფროს ინჟინერს მმართველსა,
გაჩეჩილაძეს უხმობენ
(გარუსებულსა ქართველსა).
ის ეუბნება ჩვენს ალებს:

— რიადიკებო, თქვენაო
ჩემთან თუ მუშებს მოიყვანთ,
არცერთს არ შეგარცხვენაო.
გექნებათ კარგი ბინები,
უხვად პურ-სანაოვავეო,

*) იხ. „ეშმაკის მათრახი.“ № 35.

მაშინ სულ არ გვსურს ვისწავლოთ,
 დარდი არა გვაქვს ჩინისა;
 გიორგის სწავლაც გვეყოფა,
 ამცდენელია ჭირისა.
 სანამ ისა გვეყავს სვირელგებს,
 ბედს ნულარაფინ სტირისა.
 სწავლა თუ არ აქვს ლუარსაბს
 მიტომაც ველარ სნივისა!
 მთელი ცხოვრება მარკებში
 გაჰყიდა და არ სტირისა.

—

ასეთი ხალხი სხვას ვის ჰყავს?!
 მათი ნაღვალის სხივითა
 თუ დღემლი ვზივართ აქლემზე,
 აწ ვიჩანჩაღებთ ვირითა.

მახინკალე.

იმაჩული სცენები

I

ზულაის სიკვდილი.

გოგისა ფხუკიანძე საგონებელში ჩაერა. მისი საყვარელი ხარი ბულია ჭირმა იმსხვერპლა. იგი დასდგამოთა თავს ბულისა უსულო გვამს და მოსთქვამს.

— დევიღუბე!.. დემექეა ოჯახი!.. ბულია, ჩემო ბულია!.. რაღა ვქნა ახლა, ჩემო ჭრელი ბულია!..

გოგისა მუღღლე სალობალტა თმებს იწუნს: — ვუი! ვუი! ბულია, ჩემო ბულია... საღ გადავარდე, ჩემო ბულია!.. ვუი! ვუი! ვუი! ვუი! ვუი! ვუი!

ჭიშკარში გამოჩნდება ბეითალი სოფლის თავი კაცების თანხლებით.

გოგისას ანუგეშებენ...

— იმე! კაცო, კი ახლა! ბოშო, თავს ხო არ დააკლავ მაგ შენ ბულისა. შე კაცო, ღმერთთა მოწყალე, სხვას შეიძენ.

— ოჰ, ჩემო ანთიმოზ, რაღა მენანება, რაღა რომ დოღუბანებდი მინდორში „ბულა, ბულია, მოდი აქ თქვა“. „მუ! მუ!“ დღიღმუილებდა და გამოიქცეოდა კვიტრიშით ჩემსკენ.

— Ну, ну, сердечный! Вставай! Нечего плакать. Плачемь горю не...

— დობტურ! ხაროში, ექნა ზანაჩი მენანება, ბატონო.

— ვუი, ვუი, ჩემო ბულია!..

ბეითალი გასინჯავს ბულისა უსულო გვამს და გამოიკთან თავის მსჯავს:

— Облить керосиномъ и сжечь.

საერთო მოთქმა-ტირილში იხრაკება განსვენებულ ბულისა გვამი.

— ოჰ! ჩემო ბულია, ისეთ დამტიე, რომ შენი ხორციოც ვერ გავაძლე ბაღნები.

— ვუი! ვუი! ჩემო ბულია.

II

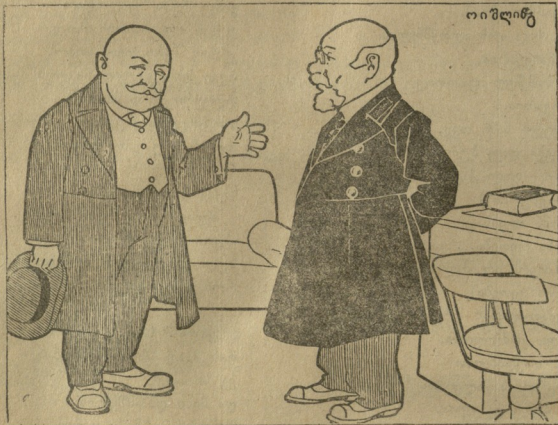
შ ა ჩ ა ლ ი

გუშინწილ ჩევედი ხარაგოულს. კანცელარიაში ვიყავი დაბარებული. რომ გამოვბრუნდი, გზაზე შემომიამაღა. ჩვენ სოფელში შულამის ხანს შევედი. მივდივარ ჩვენი შარა გზით სახლისკენ. ბნელა მისთანა, რომე კი თვალმის ბატონიცი ვერასფელს დეინახავს და ჩემი ბებერი თვალეგით ხომ სულ ბრმა გავხედი. რომ მივაწიე ოქრუაშვილის კარ-მიდამოს და... მომესმა რაღაც ფაჩუნი. „ვინა ხარ“-თქვა დოღუყვირე. გაჩერდა ვინცხა იყო... გაჩერდა შეც... ცოტა არ იყოს ქეც, შემეშინდა. ვიფიქრე, ქურდი—მამაძალი არევირ იყვეს თქვა. გვიდა პაწა ხანი და ისკუბა ვინცხამ და ზე გადაახტა ოქრუაშვილის ეზოს ღობეს. ვინ ხარ-თქვა ვიკილე, კიღო არავინ ვაიღო ხმა... „ნამდელიათ ყაჩაღი იქნება ვინმე და აწიოკებს ჯარში წასულ სოფრომას ოჯახს“-თქვა, ვიფიქრე და გადავხტენი მეც ღობეზე. ვხედავ, მორბის ვინცხა სალდათის სამოსელში ჩაცმული კაცი. გამეფიქრე... დევეწიე, ესტაცე კისერში ხელი ამ სამოცი წლის კაცმა და დაღვედი ძირს. დავეხდე—მართლა რომ ყაჩაღის სახე ქონდა, უშველემელი წვერ-ულვაშიანი.

— „ახლაღ არ იტყვი ვინ ხარ“-თქვა? დეიწყურაცხა ღმუილიც და წაიფიქრა. წაიფიქრა... შევსდექი ზედ და იმდენი ვბრიგე, იმდენი, რომე თლათ გავასიე კაცი... ის ქე ღმუის რაცხას... რომ დევიღლე და დეიწყე ყვირილი:

— მიშველეთ, ხალხნო, ყაჩაღი დევიჭირე. გამოკვინდენ მუშობლები, სოფრომა ოქრუაშვილის ცოლი მაკრინე, მეიტანეს ლაშა... იკიელა მაკრი-

„ყველა თავისას წილდა...“

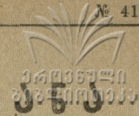
დიდი ვაჭარი. თუ თქვენი თანაგრძნობა ჩვენს მხარეზე იქნება იმედია მალე მოვესწრობით ავტოკეფალიასაც და ერობასაც.

დიდი მოხელე. აბა რა მოგახსენოთ; დღეს ისეთ დროში ვცხოვრობთ, რომ დაწოლისას არ იცი: ხვალ ისევ მინისტრათ ადგები, თუ არა.

დიდი ვაჭარი. ბატონო, თქვენ აღგომა მინც საეჭვოთ აღარა გაქვთ, ჩვენ კი, ქუთათურები რომ ავდგებით აღარ ვიცით სახლში დავბრუნდებით თუ ტყეში წარგვიტაცებენ.

--- მე მესაქიროება მხოლოდ ჩინოვნიკი, ბრძანებათა ჩემთა აღსასრულეზლათ და არა მასწავლებელი თავისი პედაგოგიური რწმენით. შორს...

ს ა მ ც ე ს

თუ ვიტყვი: მხოლოდ ამ მიზნით აქ ყავთ მოწყალე დეზია. ამბობენ: „მაღლე სულ წავლენ მთლად იხურება „ფირმაო“, ძლიერ მოქანცათ ამდენმა შრომამ და ვასაქირმაო.“) ვინც რომ დაშვავდა მუშებში, ყველამ დალია სულია, და აქვე, წყლისა ნაპირას, არიან დამარბულია. მათ მოვლა პატრონობაზე თავი არავის სტკენია, და არც უდროვო სიყვილით ცრემლები გადმოსდენია. სიტყვით არს მხოლოდ ქსენონი საქმით კი... რა ვენა მრცხვენია, ვიტყვი, მაგრამ დამძრახავს აქ თქმას მკითხველი ჩვენია. გარდა ამისა სხვაც არის აქ საქმეები ძნელია, მაგრამ მზილება ყველასი ეხლანდელ დროში ძნელია. მაშ აწ ნახვამდის, აქედან მეტ წერილს ნულარ ელია, ხომ იცი სიზარტლისათვის რა ჯილდოს იღებს მთქმელია!?

კვანი.

*) გზას შეიღობასის ვუსურვებ მათ ვასდაამდის ეველასა, ვაი იმ ზვადმუფებს, ვინც შთავან ელას შეველას.

კ ბი

ერთ ბაღში ვაშლის ჩრდილ ქვეშ სამი ბეჯითი წამოწოლილიყო.

ერთმა სთქვა: ნეტავ ეს ვაშლი ჩამოვარდეს და ზედ გულზე დამეცესო.

მეორემ სთქვა: რაკი ჩამოვარდება, რალა შორის მიდის,

ბაარემ პირში ჩამივარდეს.

მესამემ სთქვა: ნეტავ თქვენ ლაპარაკი არ გეზარებათო.

რომელი ყოფილა ამ სამში უფრო ბეჯითი? ეს ამოცანა არც ისე ძნელი გამოსაცხანია, მხოლოდ საჭიროა დაფიქრება. დაფიქრდით ჩვენც.

მოკმელობით ისინი ერთი მეორეს არ წააქარბებენ: სამივე წვანან ჩრდილ ქვეშ და ხეზე ასვლა არც ერთს ფიქრათაც არ მოსდის; ამ მზრით მათ შორის სრული თანასწორობაა დაცული: პირველი უდრის მეორეს, მეორე მესამეს, მესამე პირველს, ამ ციფრებით რომ გამოვხატოთ, მივიღებთ შემდეგს: I=II; II=III; I=III. მაშასადამე კითხვის გადასაწყვეტად დავეჩქრება მხოლოდ ერთი გზა: მათი ნალაპარაკების აწონ-დაწონვა. ერთი შეხედვით ამ დალოცვილებს ლაპარაკიც ერთი და იგივე აქვთ; სამივე მხოლოდ ნატრობენ. მარა საქმეც იმაშია, რომ ნატრობენ სხვა და სხვანაირათ. მერე და როგორ გეზომოთ მისი სიავ-კარგე? რასაკვირველია მავალითები.

რალა შორის წავიდეთ. ნეტარ ხსენებული ლუარსამ თათქარიძე დიდი ნატრის კაცი იყო. წარმოიდგინეთ. ერთხელ მოკვდა კიდევ და მიინც ნატრობდა: ახ, ნეტავ ერთი კი ვავცოცხლდე და ერთხელ ჩვენი ამოცანის ბეჯითებითი ვაშლიც კი მოინატრა, მართალია, უბრალო კი არა, —უკვდავების ვაშლი. ოხ, ნეტავ კი ჩემთვის მოეცათ და! ლუარსაბი გარდიცვალა, მარა მას დიდი ჩამომავლობა დარჩა: მთელი ჩვენი თავდა-ზნაურობა, რომელიც თავისი მშობლივით მუდამ ნატრობდა სხვა და სხვა რამეს. ნატრობდა 80-იან წლებში, ნატრობდა 90-იან ლებში და ნატრობს დღესაც. ნატრობს კი და კი თავისუფლებს (პროგრესისტი), გამოჩენილ-გამოჩენილ მდგომარეობას (კეთილი ცხოვრება უყვარს), ავტოკეფალიის (ღვთის მოშიშია), ავტონო-

მის (ნაციის ინტერესებისათვის) და გარდა ამისა ერობას (გლუხაკაობის სიყვარულით).

მართალია, თ.-აზნაურობის მიერ ერობის ნატურა ისეთი მარტივი და სადა ფორმით არ ყოფილა გამოთქმული, როგორც ნეტარი ლუარსაბის, ან ჩვენი ამოცანის პირველი ბეჯითისა; ის მტკიცე მიმდევარი იყო ბრძნულ თქმულებასა—მოკლე აზრი გრძელათ თქმის, რჩეზება ამაღ კარგია და ერობის ნატურის დროს რჩეზებით მთელ კორიანტელს აყენებდა, მარა აზრი ამ რჩეზების ისევე სხარტი იყო, როგორც ჩვენი ამოცანის პირველი ბეჯითის და გამოიხატებოდა ორ სიტყვაში: ნეტავ ერობას მოგვემდინო.

ახლა მეორე მაგალითი უნდა მოვძებნოთ. აქაც თ.-აზნაურობის ვერ ვუღალატებთ, როგორც ის არა ღალატობს ქართველი ერის ინტერესებს.

ერთხელ თ.-აზნაურობას კითხეს: როგორი ერობა სჯობია? კითხვა ასე იქნა გაგებული: რასაცა გვთხოვთ, ავირსულეთო, ანუ სხვანაირათ: თქვენ შხოლოთ სიტყვა დასძარით და ასრულება ჩვენს კისერზე იყოს. შეიკრიბენ თავადები, დაუძახეს აზნაურებისა და გადაწყვიტეს: ფუარგისი მოვიტხოვოთ, ჩვენთვის ის სჯობია და თუ ვინმე სიგლახეში ჩამოგვართვას, უთხრათ, —უკეთესს ვინ მოგვაკვავებდაო. ასეც ქნეს და ისე დარწმუნებული იყვნენ თავის სიმართლეში, რამ პირი ღრმით დააღეს—ნამდვილათ ჩამოგვივადებენ ერობას და სხვა არავინ დაებატონოსო. დიდხანს იდგენ ასე პირლით და როცა ხახზის ნერწყვი გაუშრათ, სომხებს დააბრალეს: მაგათ არ უნდათ ერობა და მარტო ჩვენ რათ მოგვეცემნო; მაგათ რომ მოინდომონ, ავტოკეფალიასაც მოგვეცემნო; ის კი არა, ავტონომიასაც არ დიშურებენ, თუ სომხები იტყვიან: მიეცეს იგი ქართველებსაო. იქნება აქ მართლა რამე შუაში იყვნენ სომხები, მარა ამ ჩვენს მაგალითში კი სჯობია ისინი გამოვტოვოთ: კეკუს ისწავლიან და თვით-მართველობაში ქართველებს აღარ გამოსტოვებენ. მაშინ მთელი ეს მეორე მაგალითი ჩვენი ამოცანის მეორე ბეჯითს საცხებით გამოხატავს.

ეს კარგი, მარა მესამე ბეჯითს რა უყოთ? მისი შესაფერი რა მაგალითი მოვიყვანოთ ქართულ ცხოვრებელან? იმას ხომ ლაპარაკი ეზარებოდა. ვაი რა ძნელი საპოვნია ასეთი კაცი ჩვენს მქერმეტყველ ნაციაში! ლუარსაბი ხომ თათქარბი იყო და მეტყველების მხრით ისიც სწორ უპოვარი იყო მთელ

მხარეში. მაშ რა ექნათ? დავანებოთ მაგალითის თავი და გამოვეთხოვოთ ჩვენი ძველი გამოცანის ახსნას; რომელია უფრო ბეჯდანიანი მტკიცეობაში.

უნდა მივშარიოთ ცნობილ პირებს, ავტორიტეტებს და ასეთებათ კი მე ის ქართველები მიმაჩნება, რომელთაც თავი ისხებურს რევების მოხსენებაზე. ჩამოვუარე სთყველი.

თავდას ჩოლოცაშვილმა თავაზიანათ მიმილო. დასმული კითხვა ვერ გაიგო, რადგან ყური არ უგდია, პასუხისთვის კი დიდი აპლომით მოეწინადა.

—ვაშლისა რა მოგახსენათ და წყალი კი დიდ საქიროებას წარმოადგენს ბარის მცხოვრებათთვის. მაგრამ უბედურება იმაშია, რომ, როცა ბარში სიტე დაპერს, წყალი ორთქლიათ ქვეული ზეცაში მიდის, იქ კი წვიმით ქვეული ისევე ძირს მოდის, მარა მთაში და არა ბარში, რადგან მთა უფრო ეახლოვება. ახლა წარმოვიდგინოთ, რომ მთიულეებმა ის წყალი სულ დალიონ და ბარელებს აღარაფერი უხიარონ, ხომ ამოხიარობიან წყურვილით! ამიტომ საქიროა მთა და ბარი გასწორდეს და წყალიც ერთიანობა იქნება განაწილებული. თუ დააკლდებათ, ერთათ დააკლდებათ, თუ მოემტებნათ, ერთათ წყარიღებნიან.

—რომელი უფრო ბეჯითია იმ სამ ბეჯითში, მორიდებულათ გავუმეორე ჩემი კითხვა.

—მთა და ბარი უნდა გასწორდეს!—დასქქვა თავაღმა და სიგარა ააბოლო.

თავაღმა მანამელმა კარგეშივე მომაგება პასუხი. —უქმი კითხვაა, ჩემო ბატონო, უქმი. ცხოვრებაში აიცი გამოვადგება და კარგიც: მხოლოთ თანასწორობა კი უნდა იყოს: ჯერ ავში გავვითანასწორონ,—ჩვენც ამას დღესვე ვხევეწებით; კარგს, მერც მოვესწორობით. ერთი სიტყვით, ჯერ თანასწორობა უნდა განხორციელდეს.

თავადი კიტა თბილისის სადგურზე დავიქირე მოგახსენე ჩემი კითხვა: რომელი უფრო ბეჯითია, თავაღო?

—ჰმ.. თავაღო! დიხ, მე ქართველი თავადი მირჩენია საქმის ბურჯუას, თუნდაც რომ სომეხი კარგი იყოს, ქართველი კი ყოვლათ უფარგისი. არ მოგწონთ ჩემი აზრი? თქვენი ფიქრით, წყალმა გგზიდოს ერთიც და მეორეც?

—ვე ვინ მოგახსენათ? მე იმ სამ ბეჯითზე მინდა გავიგო თქვენი აზრი.

ამ დროს ისეთი ჯგლინი შეიქნა ხალხში, რა

მე და კიტა ერთმანეთს დაგვშორებს. ყოველივე იმედი ერთან შეყრისა ამაოა იყო. მატარებლიდან მოზღვავებულმა ხალხმა მომიტაცა და ტრამვაიმდე აყვანილი ჩამომიყვანა. რალაქ სასწაულით ტრამვაიში ადგილი ვიშოვე. სკამზე ხუთნი ვიჭექებოდით. მეჭექებდა ქვეიდან გვეჭყანებოდა: пожалуйста дайте место. შეემეცოდა და ჩემი მუხლები ვუთავაზე სკამით. გავგეცანი ერთმანეთს, გამოდგა თავიდი გურამაშვილი.

— კეთილი იყოს ჩვენი გაცნობა, თავადო, და წაშავაყენე ჩემი კითხვა. თავადი დაკვირვებით ჩამსტკერდა და აშკარათ შემატყო, რომ თუ ჩემ კითხვას სხვა თავადებივით ისიც გვერდს აუხვევდა, ემ ჩემს სტუმართ-მოყვარებობაზე ხელს ავიღებდა და მის ტრამვაით მოგზაურობაზე პირს დავებანი-ნებდი. ამიტომ მან შევირღულათ გაიმეორა კითხვა და ერთიც ჩაახველა.

— მე მგონია, პირველ ბეჯითს მეორე სჯობია. ქართველ კაცს ნატურის შნოც არა აქვს, ნათქვამია. თუ ინატრო, ბარემ შენთვის უნდა ინატრო. გულზე დატყეული ვაშლი კი შიშობდეს ადვილათ გადაგორდეს და ვიგინდარას ჩაუვარდეს პირში. რაც შეეხება მესამეს, ის ბეჯითი კი არა სულელი ყოფილა. ლაპარაკიც არა ნებაგს ბატონს უშრომელათ არა იქნება რა. მუქთათ ვინ რას მოგვეცემს ჩვენ ამდენს ვყაყანებთ, ყელ გამოწვევით ვეგვეწვებით, მუხლ მოდრეკილი ვევედრებით; პირ ქვე დამზობილი ვეთავყვანებით და მიინც არაფერს გვაძლევენ და რომ გავწუმდეთ, ხომ ისევ არაფერს მოგვეცემენ.

— თუ არაფერს გაძლევენ, ამაო ყოფილა თქვენი თხოვნა. ჩაუფრთე მე სიტყვა.

— რათა? რათა? მაშ ქართველი სამღვდლოება სჯობია, რომელსაც პირში წყალი ჩაუტუტებია და ავტოკეფალია თ. აზნაურობის სასტრუქოთ გაუხლია? ვერ წარმოიდგენთ, რამდენი რამ გადაგვხდა თავს. ვითხოვეთ ქართული ენის უფლება სკოლებში, — არ მოგვეცეს; ვითხოვეთ ქართული წირვა ლოცვა, — არ დაგვენებს; ვითხოვეთ ერობა, — ვერ მოგვართვითო, გვიპასუხეს თხოვნა მსუქანიაო, ნათქვამია და ჩვენც უნდა ვითხოვოთ, ვითხოვოთ და ვითხოვოთ, სანამ პირში სული გვიდგია.

— კი მარა ასეთი დაქინებით თხოვნა ექვს ადგილებს ვისაც ჯერ არს თქვენს რევოლიუციონერობაში.

— რა ბრძანება, რუსულათ ვითხოვლობთ, ქართულათ ხომ არა! აი ასევე დაეხადებოდა ორი თითი ყანკრატოში იტაცა და ვეგვეწვებითო (пожалуйста, пожалуйста, дайте намъ земство, ради Бога, ради Христа дайте намъ земство!)

ამ დროს ავტომობილმა გამოგვიქროლა და იქიდან მოგვესმა რუსული სიტყვები: надо бороться, князь, иначе не дадутъ.

მივიხედეთ და ძლივს მოგვკარით თვალი ავტომობილში მჯდომ ორ მოხუცს; ერთი იყო თითონ რევესკი, მეორე თუმანოვსა ვავდა, დანამდევილებით კი ვერ ვიტყვი. თავადი ცოტა წაშაწითლდა, ცოტა გულიც მოუვიდა და როცა დაინმვდა — ავტომობილი კარგა შორს იქნებოდა, მიახაბა: ყვავმა ყვავს წასძახა, შე ყვანალოა; შენ რომ დიდი მებრძოლი ხარ, სხვა რალათ მოგვეწონებოა.

თავადმა დიდი რეჩის თქმა დააპირა, მარა მე შევაჩერე და ისევ სამი ბეჯითის ამბავი ვკითხე.

— პირველს, როგორც ვითხარით, მეორე სჯობია, მესამესი კი რა მოგახსენოთ, მგონი ჩვენებური არა კი უნდა იყოსო.

— ფეხებ დაბუჯებული გამოვემშვიდობე თავადს და გაწვი პირდაპირ ს. კელიასთან. მის დაუფარავთ გაუზიარე გურამიშვილის მოსაზრება მესამე ბეჯითზე. რომ ჩვენებური არ უნდა იყოსო.

— სცდება პატრიკეპული თავადი, მწარეც სცდება. მომიგო კელიამ. მის გონია, რომ მესამე ბეჯითმა ქართული არ იცის და მიტომ არ ლაპარაკობს, ე. ი. ენის უტოდინარობა უშლის ხელს. პირიქით, ჩემო ბატონო, პირიქით. რაც უფრო არ იცის კაცმა ის ენა, რომელზედაც საჭიროა ლაპარაკი, მით უფრო დიდი სურვილი აქვს ლაპარაკისა და ლაპარაკობს კიდევ. ეს საკუთარი გამოცდილებით ვიცი. ჩემის აზრით მესამე ბეჯითის სიტყვაპირობა სულ სხვა საქმით აიხსენება. ის არ ლაპარაკობს, ღებნა კითხვა: მაშ რას აკეთებენ? არაფერს? შეუღებელგია, კაცმა არაფერი აკეთოს. ის სულს, მაგრამ უეჭველათ საქმობს; რას ამბობს და მოქმედობს, სულაც არ არის ის სულელი, როგორც თავადსა ჰგონია. ის ჰკვიანია და ძალიან ჰკვიანოც. ასეთი ელემენტი კი ხანია შემოქრილია ჩვენში და ვაი ჩვენს თ. აზნაურობას, თუ მის ვერ გაუშლიავდა. ეს ელემენტი სომეხია

ლიან, მესამე ბეჯითი ქართველი არ არის, მაგრამ საქართველოში კია ჩასახლებული. ამ მწარე ქეშპარიტებას პირდაპირ უნდა შევხედოთ თვალგზი. მესამე ბეჯითი პირველ ორზე გაცილებით ბეჯითია. მაგრამ აქედან ის დასკვნა არ გამომდინარეობს, რომ სასო წარვიყვეთოთ. დღეს თუ ერთი სომეხი ორ თავადს იყიდის, რატომ არ უნდა ვიფიქროთ, რომ ხვალ ორი თავადი ერთ სომეხს მიინც დაიგირავენს! ამისთვის სულაც არ არის საჭირო, რომ ჩვენ ლაპარაკს ვუკლოთ და შესაფერად საქმიანობას ვუშალოთ. რაც საუკუნეთა განმავლობაში შევიძენია, ის წმინდათ უნდა დავიცვათ, ამისათვის არაფერი არ უნდა დავხოვოთ. მაგრამ თანამედროვე მოთხოვნილებასაც ალლო უნდა ავართვათ და საქმიანობასაც დავუწყოთ. ძველი არ დავკარგოთ, ახალიც შევიძინოთ. აი მაშინ იქნება ჩვენი ერთ ბედნიერი.

თითქმის ლექსით და უტყველი პანოსით დაათვა კედლიან თავისი სიტყვა.

შენ როგორ გგონია მკითხველო, ვინ უფრო ბეჯითია: ის სამი ბეჯითი, მთელი ჩვენი თ. აზნაურობა; თუ მისი რჩეული ორატორები?

ფოცხერი

მისტვირული

(ხვირღელებისათვის)

უკვე მზათა მაქვს ხელსამწყო: გულდა ნაბადი სტივია; მინდა ვაქო და ვადილო ღვინით ნაქეხი სვირაა. მინდა.. კი მაგრამ შიში მაქვს არ მოვიტეხო ცხვირია: რომ გამოჯავრდეს გიორგი რაღაქნა?.. ამის ვსტირია. მაგრამ ღვინოს რომ ვაღავეკრავ, (რა მიყვარს ვაზის ძირია!) ტკბილი ხმით დავალიდინებ რაცა მაქვს დანაპირია,

გზებზე დაედვიარა: აქედანაა ჩვენი ცხენით მგზავრობა

ამითი ყველას ვჯობივართ, აქ პირველობა ჩვენია. თუმც ალაგ-ალაგ აქლემსაც წაფორხილება სწევია, მაგრამ ეს ლაფის ბრალია — ძველის-ძველია, სქელია; ზიბლიოთეკა კარგი გვაქვს: კარები ჩაკეტილია, ბოკეტებს ვინახავთ, რადგანაც შაბიამანი ძვირია.

თუ შარშან დაგვივივინდა, აწი ხომ შიში ტყვილია! გორგილი ისე ოხრათ *) გვაქვს, ვიწვნესაც ჰფარავს ბღღვირია. ვახუტს არ ვეძებთ ამ ხანათ სხვაც ბევრი ვასაქირია: როგორ დავფაროთ მხილვებს ბანკის აფი და ჰირია?

სანამ სოფელში ბევრს ვხედავთ ინტელიგენტებს ქალ-ვაყებს, მანამდე კრებას ნუ ვაგხსნით, ისე ვაგმარდეთ, ვაგვაყდეთ, რომ ჩვენი საქმე საგპირო ჩვენშივე ინახებოდეს და ბანკის ავანჩაინი სავაზეთოდ არ ხდებოდეს.

ახლა სკოლები იკითხეთ, უმაღლესისა ტიპისა?! ყოველ კუთხეში გვექნება დარდი არა გვაქვს ჯიბისა. ერთი შევივას ვკუთვნის, მეორე კიდევ კლდის პირსა, მესამე ბრეგოივლასა მეოთხე ჯიკვითირისა. თუ ყველგან არ ვაიხსნება, (აქ საქმე არის თინისა)

*) შეკვიდართ ავუკლასხმით ტუღიღ და შრაყაღიღ.

მაშინ სულ არ გვესურს ვისწავლოთ,
 დარდი არა გვაქვს ჩინისა;
 გიორგის სწავლაც გვეყოფა,
 ამცდენელია ჭირისა.
 სანამ ისა გვეყავს სირენღებს,
 ბედს ნუღარავინ სტირისა.
 სწავლა თუ არ აქვს ლუარსაბს
 მიტომაც ვეღარ სჩივისა!
 მთელი ცხოვრება მარკებში
 გაჰყიდა და არ სტირისა.

— ასეთი ხალხი სხვას ვის ჰყავს?!
 მათი ნაღვასწლის სხივითა
 თუ დღემდრი ვზივართ აქლემზე,
 აწ ვიჩანჩალებთ ვირითა.

მანხიკაღე.

იერული ცენეზი

I

გუგიას სიკვდილი.

გოგისა ფხუკიანიძე საგონებელში ჩაყარდა. მისი
 საყვარელი ხარი ბულია ჭირმა იმსხვერპლა. იგი
 სდგომია თავს ბულისა უსულლო გვამს და მოსტყავამს.

— დევილუჟე!.. დემეტკო ოჯახი!.. ბულია, ჩემო
 ბულია!.. რაღა ექნა ახლა, ჩემო ჭრელი ბულია!..
 გოგისა მეთლლე სალობაღტა თმებს იწეწს:—
 ვუი! ვუი! ბულია, ჩემო ბულია... საღ გადავარდე,
 ჩემო ბულია!.. ვუი! ვუი! ვუი! ვუი! ვუი! ვუი!
 ჭიუკარში გამოჩნდება ბეთთალი სოფლის თავი
 კაცების თანხლებით.

გოგისას ანუგეშებენ...

— იმე! კაცო, კაი ახლა! ბოშო, თავს ხო არ
 დააკლავ მაგ შენ ბულისა. შე კაცო, ღმერთია მო-
 წყალო, სხვას შეიძენ.

— ოჰ, ჩემო ანთიმოზ, რაღა მენანება, რაღა!
 რომ დოჟუბახედი მინდორში „ბულია, ბულია, მოდი აქ
 თქვა“, „მუ! მუ!“ დეიღმუილებდა და გამოიქცეოლა
 კონტროშით ჩემსენ.

— Ну, ну, сердечный! Вставай! Нечего
 плакать. Плачемъ горю не, ^{დემეტკო}
 — დოხტურ! ხაროში, კაჟსლონიჩესკ მენანება,
 ბატონო.

— ვუი, ვუი, ჩემო ბულია!..

ბეთთალი ვასინჯავს ბულისა უსულლო გვამს და
 გამოიტანს თავის მსჯავრს:

— Облить керосиномъ и сжечь.

საერთო მოთქმა-ტირილში იხრაკება განსე-
 ნებულ ბულისა გვამი.

— ოჰ! ჩემო ბულია, ისთე დამტეი, რომ შენ
 ხორციოც ვერ გავაძლე ბაღნებო.

— ვუი! ვუი! ჩემო ბულია.

II

შ ა რ ა ლ ი

გუშინეწილ ჩევედი ხარაგოულს. კანცელარიოში
 ვიყავი დაბარებული. რომ გამოვბრუნდი, გზაზე
 შემომაღამდა. ჩვენ სოფელში შუალამის ხანს შევედი.
 მიუღივარ ჩვენი შარა გზით სახლისკენ. ბნელა მის-
 თანა, რომე კაი თვალების პატრონიც ვერასფელს
 დეინახავს და ჩემი ბებერი თვალებით ხომ სულ ბრმა
 გავხდი. რომ მივაწიე ოქრუაშვილის კარ-მიღამოს და...
 მომესმა რაღაც ფაჩუნი. „ვინა ხარ“—თქვა დოჟუყირე.
 გაჩერდა ვინცხა იყო... გაჩერდი მეც... ცოტა არ
 იყოს ქეც, შემეშინდა. ვიფიქრე, ჭურდი—მამახალო
 არეენი იყვეს თქვე. გვეიდა პაწა ხანი და ისკუმა
 ვინცხამ და ზე გადაახტა ოქრუაშვილის ეზოს ლობეს.
 ვინ ხარ—თქვა ვიკილე, კიღო არავინ ვიღო ხმა...
 „ნამღვილოთ ყაჩაღი იქნება ვინმე და ააწიოკებს ჯარ-
 ში წასულ სოფრომას ოჯახს“—თქვა, ვიფიქრე და
 გადავბრუნდი მეც ლობეზე. ვხედავ, მორბის ვინცხა
 სალდათის სამოსელში ჩაცმული კაცი. ვამევეკიდე...
 დევეწიე, ვსტატე კისერში ხელი ამ სამოცი წლის
 კაცმა და დაღვედი ძირს. დავხედე—მართლა რომ
 ყაჩაღის სახე ჰქონდა, უშველელი წვერ-ულღვაშინი.

— „ახლაც არ იტყვი ვინ ხარ“—თქვა? დეიწყო
 რაცხა ლმუილი და წამეწიოა. წამეწიოა!.. შეფსდე-
 ქი ზედ და იმდენი გბრივე, იმდენი, რომე თლათ გა-
 ვასივე კაცი... ის ქე ღმუის რაცხას... რომ დევი-
 დალე და დევიწყე ყვირილი:

— მიშველეთ, ხალხნო, ყაჩაღი დევიქირე. გა-
 მოკვინდენ მესობლები, სოფრომა ოქრუაშვილის
 ცოლი მკირინე, შეიტანეს ლამაზა... იკიღა მკირი-

ნემ და ქე არ ვადეხვია ამ ჩემ ყაჩაღს!.. შვერცხვი კაცი, მარა რავა! თურმე ამდონ ხანს სოფრომა ოქრუაშვილი მიბრეგვია!.. ვფიცავ ქროლის წმინდა გიორგის არ ვიზამდი ამ საქმეს, მარა, რომ არ გვილო იმ დალოცვილმა ხმა?..

მარა რაფერ გვიღებდა ხმას! თურმე უბედური სოფრომა ომში ზარბაზნების გრილით მთლათ და მუნჯებულებო და დაყრუბულებო.

ასე და ასე ჩემო ბატონო!

გუგუული.

წერილი რადაკშიისადმი

დიდათ პატივცემულო, ბ-ნო რედაქტორო*)

შე სადგურ კოპიტანარის უფროსი მცხოვრები ლანჩხუთის საზოგადოების ოსტრეგეთის უეზლის ქუთაის გუბერნის მიხელ ლევანის ძე ბარამიძე გიგზავნით თქვენ ჩემს ნაწერს პასუხს ბ. მახანკალეს რომელმაც თქვენნი ჟურნალის ეშმაკის მათრახის 38-ში ჩემ პატიონსებას შეეხო და ცილი დამწამა ვითომც მე ქალებს ცოლშვილიანი კაცი სახლშიც ვიპატიეებდე გე ინტერესით არის ჩემზე დაწერილი და ამიტომ უმორჩილესათ გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ თქვენს ჟურნალში ამ ჩემს ნაწერს.

დავჩლებით დიდათ დავალბებულო.

პასუხი მახანკალეს

ბატონი მახანკალე კოპიტანარას სწვევია და როგორც ვხა დაკარგული სადგურსა მისწერებია, ბევრი უვლია ეტყობა და საქმე შემოლოვია. თავის არშინის ზომევაში ტყუილიც მოუგონებია, და რაც თვალთ არ უნახავს არშეყოფა გონებია

*) წერილი უნდა ელათ იბეჭდებო.

რედ.

მაგრამ ცდება ცხოვრებაში სხვაც მისთვის რომ ურჩევნულად გონია, მისი შნა და სილამაზე ყოველ ხალხს მისი საქმიანი უბედურება ეს არის ჭკუით რომ შემურულია, გასაკვირვალი ის არის ვის ვითომ რა ჩაუდენია იმ ვაგბატონს მახანკალეს სულუცელო მოღანდებია თავისი აზრით მგზავრები ექვეში ჩაუყენებია მელამის ემგავსები და ჩუმათ დამალულია პირს უკან ლანძღვავენება ხომ მისი მოგონილია რას დამალულხარ უშნოთ ნათლულო სიმართლე რა ხელს გიცილი მოდი პასუხი გამეცი მედიატორობაც იცია. გამოავაზენე შენი კაცი რომ იყოს იგი მტკიცია მე ჩემ კაცს მის მიუგზავნი სიმართლე ხელთ მიმიცია.

კოპიტანარელი გურული.

შ შ შ შ შ

„ეშმაკის მათრახის“ რედაქციამ მიიღო ჟურნალის ფონდისათვის მოკმეულ ჯარში მსახურ მელტონ ასლანიშვილისაგან 80 კაპ. უცნობისაგან—1 მან.

„ეშმაკის მათრახის“

რ ე დ ა ქ ც ი ა

სთხოვს ხელის მომწერლებს ჟურნალის ფულთ დაჩქარებით გამოგზავნონ.

სტრატეგიული საზღვრები

თევდორე ლ. (ეროვნულ სოციალისტ) შენ, მეგობარო, კარგათ უნდა იცოდე, რომ დღეს ყველა ქვეყნის სოციალისტები სტრატეგიულ საზღვრებს აძლევენ უზიარტესობას. რა მოსატანია ისტორიული, ან შით უმეტეს რეალურ მოსახლეობის საზღვრები?! ჩვენს ქვეყანას ჩრდილოეთით კარგი საფარი აქვს კავასიონის სახით; აღმოსავლეთ-დასავლეთითაც ჩინებულ სტრატეგიულ ზღვებზე ვართ მიბჯენილი. მხოლოდ აი საშხრეთით აღარ ვიცი სად შევჩერდე. სამშობლოს სარგებლობის თვალსაზრისით უმჯობესი იქნება სპარსეთის ზღვას, ინდოეთის ოკეანესა და არაბეთის უდაბნოს თუ დავებჯინებით. როგორ მოგწონს, ა?

რედაქტორ-გამომც. თ. ბილაქვაძე. ნებადართულია საშუ. ცენზორისაგან. სტამბა ე. რუხაძისა, გაბაევის შესახე.